

Toetsbeleid 2024 - 2028

Vastgesteld door de schoolleiding op 09 / 09 / 24

Vastgesteld door de MR op 14 / 11 / 24

Inleiding

In dit document wordt het beleid van De Hartenlust op het gebied van toetsen uiteengezet.

Leerlingen worden tijdens hun gehele schoolloopbaan getoetst. Op basis van deze resultaten worden belangrijke beslissingen genomen en het leerproces van de leerlingen gevolgd.

Het toetsbeleid geeft kaders vanuit de visie van de school en biedt eenduidigheid op het gebied van toetsing. Op deze manier kunnen we de kwaliteit waarborgen.

Kwaliteit van toetsing gaat niet alleen over het gebruik van kwalitatief goede toetsen, maar ook over een heldere visie op toetsing en duidelijke afspraken op het gebied van toetsing die schoolbreed nageleefd worden.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Inhoudsopgave	3
Uitgangspunten en functies van toetsing	4
Validiteit en betrouwbaarheid	5
Objectiviteit	5
Transparantie	5
PTA	6
PTO	6
Borging toetsbeleid	6
De rol van de vaksecties	6
De vakdocent	7
De sectievoorzitter	7
De klassendocent	7
De schoolleiding	7
De toetscoördinator	8
De leerling	8
Afspraken met betrekking tot toetsing	8
Toetssoorten en afspraken PTO	8
Afspraken PTA	10
Afname, beoordeling, herkansen en inhalen	10
Afname schriftelijke toetsen	10
Praktische opdrachten	10
Beoordeling	11
Dyslexieprotocol en dyscalculieprotocol	11
Herkansen en inhalen algemeen:	11
Fraude	12
Checklist toetsconstructie	13
Checklist Open vragen	13
Checklist gesloten vragen	14
Taxonomie	17
Wat is RTTI?	17
Taxonomie groeilijn	17

Uitgangspunten en functies van toetsing

Uitgangspunten

- Wij toetsen om informatie over de prestaties en voortgang van onze leerlingen te verkrijgen;
- Wij streven ernaar om leerlingen kwalitatief goede toetsen voor te leggen;
- Een toets is een middel en geen doel;
- De vorm waarin getoetst wordt, volgt het toetsdoel;
- We onderscheiden twee vormen van toetsing:
 - Formatieve toetsen, doel: inzicht verkrijgen in de mate van beheersing van de toetsonderdelen. Hierop kan de instructie of de leerstof worden afgestemd. Formatieve toetsen worden meestal niet beoordeeld met een cijfer.
 - Summatieve toetsen, doel: afsluiten van een studieonderdeel. Summatieve toetsen worden afgesloten met een cijfer.

Functies van toetsen

Toetsing voor het beoordelen van leerlingen vindt plaats om te determineren, classificeren en te diplomeren. Via toetsing toont de leerling aan over een bepaald vereist niveau te beschikken. Toetsen worden afgenomen om het leerproces en de leerresultaten meetbaar te kunnen maken, zodat er een compleet beeld kan ontstaan over de ontwikkeling van de leerling.

Toetsing levert zinvolle informatie op voor alle betrokkenen:

- Leerling: toetsresultaten geven de leerling inzicht in haar/zijn eigen ontwikkeling, wat bijdraagt aan het vergroten van de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de leerling bij het eigen leerproces. Middels gerichte feedback van de docent op basis van toetsresultaten wordt het leerproces van de leerling gestimuleerd en waar nodig bijgestuurd;
- Ouder(s)/verzorger(s): toetsresultaten geven ouders inzicht in de voortgang van hun kind en vormen een hulpmiddel om met alle partijen (ouders, leerling en school) in gesprek te gaan over de ontwikkeling van het kind;
- Docent: toetsresultaten geven de docent inzicht in de kwaliteit van zijn/haar onderwijs en leveren feedback over het onderwijsaanbod. Met behulp van toetsresultaten past de docent zijn onderwijsinhoud, instructie en begeleiding waar nodig aan;
- School: toetsresultaten worden gebruikt voor evaluatie van de kwaliteit van het onderwijs en leveren daarmee input voor verantwoordingsdocumenten en verbeterplannen.

Een goede toetspraktijk draagt bij aan goed onderwijs. Binnen het beleid van de school dienen expliciete kwaliteitseisen aan de toetsing gesteld te worden (zie ook bijlage 1).

Dit waarborgt de kwaliteit van toetsen, testen en werkstukken. Hierbij wordt gedacht aan onderstaande kwaliteitsaspecten:

Validiteit en betrouwbaarheid

Een toets moet dat meten waarvoor de toets ontworpen is. Hiervoor moet de docent scherp hebben welke kennis en inzichten hij/zij wil meten en op welke manier daarbij rekening gehouden wordt met de RTTI-methode (zie bijlage 3). Een toets is betrouwbaar als het resultaat niet afhankelijk is van toevalligheden. Daarvoor moet/moeten

- Formuleringen eenduidig zijn,
- Het effect van faalangst geminimaliseerd worden door bijvoorbeeld te beginnen met een makkelijke vraag,
- De toets de leerstof redelijk dekken – lesdoelen kunnen worden gekoppeld aan de toetsvragen,
- De vragen niet sterk cumulatief zijn,
- Het woordgebruik passen bij leerstof en niveau,
- Vragen en opdrachten tenminste deels aansluiten aan de leefwereld van de leerlingen,
- Extreem moeilijke of gemakkelijke opgaven moeten worden vermeden,
- De toets in z'n geheel een onderscheid maken tussen 'goede' en 'zwakke' leerlingen,
- Er concrete opdrachten en vragen worden gehanteerd en formuleringen die ongewenste antwoorden oproepen zoveel mogelijk worden vermeden,
- Informatie en vraag zoveel mogelijk worden gescheiden,

Objectiviteit

Objectiviteit heeft zowel betrekking op de constructie als ook op de correctie van toetsen. Bij de toetsconstructie gaat het erom dat elke klas binnen het leerjaar dezelfde toetsen krijgt over dezelfde leerstof. Bij de correctie gaat het erom dat een andere beoordelaar tot nagenoeg dezelfde cijfers zou komen. Hiervoor dienen de vaksecties een correctiemodel met scoring en normering voor de toets te ontwikkelen en alle leden van de vakgroep moeten zich hieraan houden.

Transparantie

De vorm en omvang van de toets, de beschikbare tijd, de beoordelingscriteria en de normering dienen voor alle betrokkenen transparant te zijn. De leerlingen mogen altijd hun toets inzien. Het toetsbeleid staat op de website van de school.

PTA

Voor het schoolexamen is De Hartenlust verplicht een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) vast te stellen. In het PTA staan alle examenonderdelen die leerlingen moeten afsluiten alvorens zij aan het Centrale Examen (CE) mogen deelnemen, waarbij is aangegeven waarover een onderdeel gaat, welke kerndoelen uit de syllabus worden getoetst of afgesloten, hoe dat wordt gedaan, wanneer dat wordt gedaan, hoeveel tijd ervoor staat, wat de weging daarvan is en of het mag worden herkanst.

Het PTA mag, zonder toestemming van de Inspectie en de MR, tussentijds niet worden gewijzigd. Wijziging kan alleen via een erratum. Het PTA kan worden gezien als een verantwoording aan de Inspectie en een houvast voor leerlingen, ouders en docenten. Voor de PTA-eisen wordt doorverwezen naar het examenreglement. Hierin zijn alle eisen aan het PTA gewaarborgd.

Het PTA en het examenreglement worden tijdens de eerste ouderavond in september aan de leerlingen en hun ouders gepresenteerd en uitgelegd. Naast het examenreglement kent De Hartenlust de examenwijzer. In dit document wordt in meer begrijpelijke taal het examenreglement beschreven. Ook het PTA is onderdeel van de examenwijzer. Het examenreglement en de examenwijzer inclusief het PTA zijn terug te vinden op de website van de school en worden vóór 1 oktober digitaal aan ouders en leerlingen toegestuurd.

PTO

De toetsen in de onderbouw en een deel van de toetsen in klas 3 vallen binnen het PTO. Het PTO wordt aan het eind van het schooljaar door de vaksecties geanalyseerd en indien nodig aangepast. Aan het begin van het schooljaar wordt het PTO op de eerste ouderavond in september aan de ouders gepresenteerd en is vervolgens terug te vinden op de website.

Borging toetsbeleid

De rol van de vaksecties

De sectie en in het bijzonder de sectievoorzitter, dient erop toe te zien dat de leden van de sectie zich houden aan de gemaakte afspraken over hoeveelheid toetsen, over de toetsconstructie (zie ook bijlage 1) over gezamenlijke scoring en normering, over tijdige afhandeling van toebedeelde taken,.. etc. In geval van kennelijke onwilligheid en/of onvermogen overlegt de sectievoorzitter met zijn/haar teamleider. De sectie heeft minimaal twee keer per jaar werkoverleg over toetsing, zowel formatief als summatief met als doel de kwaliteit van toetsing te verhogen. De vorm waarin dit werkoverleg plaats vindt is in te vullen door de sectie. Eenmanssecties worden aan elkaar

gekoppeld, indien mogelijk, of sluiten aan bij een sectie die raakvlakken heeft met het vakgebied. Dit gaat in overleg met de teamleider.

De vakdocent

- Houdt zich aan binnen de sectie gemaakte afspraken over toetsen en normering,
- Geeft een proefwerk minimaal 10 werkdagen van tevoren op. Een proefwerk mag alleen behandelde stof bevatten,
- Geeft een SO minimaal 1 week van tevoren op.
- Geeft gecorrigeerde SO's die proefwerkstof bevatten voor afname van het proefwerk terug aan de leerlingen,
- Geeft het nagekeken werk binnen de gestelde termijn terug: vijf werkdagen voor een schriftelijke overhoring en tien werkdagen voor een proefwerk en een schoolexamen (SE),
- Geeft de leerstof voor de toets duidelijk en schriftelijk op met gebruikmaking van de studiewijzer en de agenda van Magister,
- Geeft de leerling feedback over zijn resultaten en noteert bij een onvoldoende voor een toets het leeradvies in Magister,
- Initieert indien nodig en na overleg met de vaksectie het mogelijk bijstellen van de normering,

De sectievoorzitter

- Ziet erop toe dat alle leden zich houden aan de gemaakte afspraken,
- Organiseert een resultatenanalyse en reflecteert daarmee op de kwaliteit van de toetsen welke tot aanpassingen kunnen leiden,
- Gaat hierover indien nodig in gesprek met collega's uit de vakgroep,
- Schakelt bij duidelijke onwilligheid/onvermogen de teamleider in.

De klassendocent

- Helpt leerlingen bij het plannen voor toetsen,
- Geeft tips over studie-aanpak, aanleren van studievaardigheden als de resultaten daartoe aanleiding geven. In leerjaar 1 en 2 wordt er in het mentoruur/de studieles aandacht besteed aan de studievaardigheden,
- Bespreekt de vorderingen met de leerling en diens ouders,
- Bewaakt de gemaakte afspraken over de hoeveelheid en het inplannen van toetsen,
- Bemiddelt tussen de vakdocent en de klas voor wat betreft planning indien hier aanleiding toe is.
- Controleert voor de leerlingen indien gewenst of aan het toetsbeleid is voldaan.

De schoolleiding

- De teamleider is verantwoordelijk voor het implementeren van het toetsbeleid en ziet erop toe dat docenten zich aan de gemaakte afspraken houden.
- De schoolleiding is verantwoordelijk voor het aanbieden van scholing op het gebied van toetsing aan het personeel.

- De schoolleiding evalueert jaarlijks met de sectievoorzitter het PTO, het PTA en het toetsprogramma.

Communicatie over hoe er wordt getoetst op De Hartenlust gaat vanuit de schoolleiding naar:

- Personeelsleden
- Leerlingen
- Ouders
- Bestuur (indien aan de orde)

De toetscoördinator

- De toetscoördinator reflecteert samen met de schoolleiding op de uitvoering van het toetsbeleid en stelt deze daar waar nodig bij,
- Bewaakt de kwaliteit van de toetsen door middel van het nemen van steekproeven en deelt de bevindingen van de toetsanalyses via het weeknieuws,
- Is verantwoordelijk voor het organiseren van de toetsweken voor leerjaar 1, 2 en 3.

De leerling

- Is geïnformeerd over welke leerstof hij/zij voor een toets moet beheersen en maakt daarbij gebruik van de studiewijzer en de agenda in Magister,
- Beschikt over tips hoe hij/zij zich deze leerstof eigen moet maken,
- Heeft inzicht in de maximumscore per vraag en de normering van de toets,
- Kan te allen tijde in de ELO de studiewijzer raadplegen voor de inhoud van een toets en de planning,
- Heeft de mogelijkheid inzicht te krijgen in (gebrek aan) eigen kennis en vaardigheden voorafgaand aan een toets (anders dan een SO). Dit kan bijvoorbeeld door middel van een diagnostische toets.
- Krijgt via Magister gefundeerde adviezen met betrekking tot de studievorderingen en de bevordering naar een bij hem/haar passend niveau.

Bevorderingsnormen

De bevorderingsnormen staan op de website van de school onder 'A-Z'.

Afspraken met betrekking tot toetsing

Toetssoorten en afspraken PTO

We kennen binnen De Hartenlust de volgende toetssoorten:

• Proefwerken (PW)	toets telt 3x mee
• Schriftelijke Overhoringen (SO)	toets telt 1x mee
• Mondelinge Overhoringen (MO)	toets telt 1x, 3x of 6x mee
• Praktische Opdrachten (PO)	toets telt 1x, 3x of 6x mee
• Handelingsdelen (H)	toets moet aan voldoen zijn

Op naar de Havo

De Hartenlust kent in klas 1 en 2 het programma 'Op naar de Havo' voor leerlingen die (mogelijk) havocapaciteiten hebben. Leerlingen die van de basisschool een mavo/havoadvies hebben gekregen volgen het 'Op naar de Havo' vanaf klas 1. Leerlingen die tijdens de brugperiode havocapaciteiten ontwikkelen kunnen na een besluit van de docentenvergadering deelnemen. Leerlingen die het 'Op naar de Havo' programma volgen worden niet alleen op mavniveau getoetst, maar ook op havoniveau. Het docententeam van een leerling beslist te allen tijde over deelname of terugtrekken. Dit besluit is bindend. De Hartenlust heeft de afspraak met Het Schoter dat leerlingen die gedurende de brugperiode willen en mogen opstromen altijd geplaatst kunnen worden op Het Schoter.

Maximaal aantal toetsen

Het schooljaar bestaat uit 3 rapportperiodes. Na iedere rapportperiode volgt een cijferlijst. Op De Hartenlust wordt per schooljaar gerekend met een voortschrijdend gemiddelde. Per rapportperiode neemt ieder vak tenminste 1 proefwerk af. Om de toetsdruk zoveel mogelijk te spreiden is er een maximum gesteld aan het aantal toetsen dat mag worden afgenomen.

Maximaal aantal toetsen per dag:

- 2 proefwerken of,
- 2 SE's op een lesdag of,
- 3 SE's tijdens een schooldag in een schoolexamenweek of,
- 3 SO's of,
- 1 proefwerk en 2 SO's.
- Voor klas 1, 2 en 3 geldt dat in een reguliere schoolweek maximaal 6 toetsen mogen worden afgenomen waarvoor geleerd moet worden.

En verder.....

- Het aantal SO's in een leerjaar is altijd tot maximaal gelijk aan het aantal proefwerken;
- Maximaal 4 toetsen per vak per periode in klas 1 en 2;
- 3 toetsen per vak per periode in klas 3;
- 2 toetsen per vak per periode in klas 4;

- In klas 1 wordt 2x per jaar een CITO-toets afgenomen;
- In klas 2 wordt 1 x per jaar een CITO-toets afgenomen;
- Geoorloofd aantal af te nemen toetsen per schooljaar gekoppeld aan lesuren per week:

Aantal lesuren per week	Klas 1 en 2	Klas 3 (PTO-onderdelen)
1	6-9	3-6
2	9-12	6-9
3	9-12	6-9
halfjaarsvak	5-8	3-5

Afspraken PTA

Zie Examenreglement en Examenwijzer

Het PTO en PTA van klas 3 worden gescheiden. Het rapportcijfer klas 3 wordt nog wel bepaald door zowel PTO-, als PTA-onderdelen in de verhouding:

- PTO-SO gewicht 1
- PTO-PW gewicht 3
- PTA-onderdeel gewicht 6

Dit laatste houdt in dat een PTA-cijfer een gewicht (in procenten) krijgt voor het SE, maar dat het los hiervan 6x meetelt voor het bepalen van het rapportcijfer in klas 3.

Vanaf vijf lesdagen voorafgaand aan een SE-week of proefwerkweek mogen geen toetsen meer worden afgenomen. Dit geldt niet voor PO's.

Afname, beoordeling, herkansen en inhalen

Afname schriftelijke toetsen

- De afname van een toets gebeurt in een geschikte omgeving;
- Tijdens SE's liggen tassen buiten de afnameruimte;
- Telefoons en andere digitale informatiedragers zijn buiten de afnameruimte;
- Een toets moet afgenomen kunnen worden in de beschikbare tijd.

Praktische opdrachten

De inleverdatum van werkstukken en praktische opdrachten wordt minimaal 2 weken voor de inleverdatum opgegeven en in Magister vermeld. De opdracht is opgenomen in de studiewijzer en in het PTO/PTA.

De leerling is schriftelijk (digitaal of folio) op de hoogte gebracht van de inhoud van de opdracht en de beoordelingscriteria (via de studiewijzer of de ELO).

Beoordeling

- Het beoordelen van een toets vindt in principe plaats binnen 10 werkdagen;
- Het cijfer van een toets wordt binnen twee weken op Magister gezet;
- Het beoordelen van een toets gebeurt aan de hand van een correctiemodel;
- Leerlingen hebben het recht om hun toets in te zien;
- In parallelklassen worden dezelfde toetsen afgenomen voor een vak en beoordeeld met een identiek correctiemodel en normering.

Dyslexieprotocol en dyscalculieprotocol

De aangepaste regels ten aanzien van toetsing voor leerlingen met dyslexie en dyscalculie zijn terug te vinden op de website in het document Leerlingbegeleiding en Passend Onderwijs bij 'A-Z'.

Bepalingen voor te laat komen bij een toets, of absent zonder geldige reden

- Wanneer een leerling zonder geldige reden meer dan 15 minuten te laat is dan wordt hij/zij niet meer toegelaten in de les;
- Bij afwezigheid zonder geldige reden en bij meer dan 15 minuten te laat verspeelt de leerling het recht op een herkansing. Het cijfer 1,0 wordt dan in beide gevallen toegekend;
- Bepalingen hierover ten aanzien van de schoolexamens staan in het Examenreglement en de Examenwijzer.

Herkansen en inhalen algemeen:

- Proefwerken en SO's kunnen in principe niet herkanst worden;
- Alleen SE's kunnen in bepaalde gevallen herkanst worden;
- In het PTA wordt aangegeven welke SE's herkansbaar zijn.
- Bij geldig verzuim tijdens een toets voert de docent in eerste instantie 'INH' in in Magister;
- De meeste met een geldige reden niet gemaakte SE's in klas 4 worden ingehaald tijdens het centrale inhaalmoment. Dit inhaalmoment volgt na elke SE-week;
- Na elke SE-week in klas 4 volgt er naast een inhaalmoment ook een herkansingsmoment.

Aanvullende afspraken voor het inhalen van toetsen (PTO-onderdelen)

- Wanneer een leerling een toets niet heeft kunnen maken, dan plant de vakdocent samen met de leerling een inhaalmoment in. Dit inhaalmoment moet de week na het missen van een toets worden ingepland. De vakdocent is verantwoordelijk voor het informeren van de leerling;

- Wanneer een leerling tijdens het inhaalmoment niet aanwezig is, ongeacht de reden, dan informeert de vakdocent leerling en ouders. De vakdocent informeert leerling en ouders dat de toets binnen drie weken ingehaald moeten worden en dat de verantwoordelijk bij de leerling ligt om hier een afspraak voor te maken;
- Wanneer een toets na drie lesweken na het niet verschijnen op het inhaalmoment niet is ingehaald dan doet de vakdocent melding bij de leerlingcoördinator. De leerlingcoördinator zal vervolgens contact opnemen met leerling en ouders. Afhankelijk van de reden voor het niet inhalen van de toets, zal de teamleider beslissen of inhalen nog mogelijk is of dat het cijfer 1,0 wordt toegekend.

Praktische opdrachten en handelingsdelen:

- Wanneer een leerling de deadline voor een praktische opdracht of handelingsdeel niet heeft gehaald, dan doet de vakdocent direct melding hiervan bij de teamleider;
- De teamleider zal vervolgens contact opnemen met leerling en ouders. Afhankelijk van de reden voor het niet op tijd inleveren van de praktische opdracht of handelingsdeel, zal de teamleider beslissen of alsnog inleveren mogelijk is en op welke termijn, of dat het cijfer 1,0 wordt toegekend in het geval van een praktische opdracht of 'NNB' (Niet Naar Behoren) in het geval van een handelingsdeel.

Aanvullende afspraken voor het inhalen van toetsen (PTA-onderdelen)

Zie het Examenreglement en de Examenwijzer.

Fraude

De te hanteren regels hoe te handelen bij fraude verschillen tussen PTA-onderdelen en PTO-onderdelen. Voor fraude bij PTA-onderdelen: zie het examenreglement en de examenwijzer.

Voor PTO-onderdelen gelden de volgende regels bij fraude: de docent noteert een 1,0 in Magister en geeft in de toelichtingskolom aan waarom dit cijfer is toegekend. De docent bespreekt dit met de teamleider. Wanneer een leerling het niet eens is met de wijze van afhandeling kan hij/zij hiertegen in beroep gaan bij de teamleider. Als blijkt dat de leerling vanwege de 1,0 niet bevorderbaar is, wordt de leerling altijd besproken in de eindvergadering.

Bijlage 1.

Checklist toetsconstructie

Checklist Open vragen

Bij het samenstellen, beoordelen en redigeren van open vragen zijn de volgende vragen van belang:

Taalgebruik

- Is de vraag grammaticaal juist geformuleerd?
- Bevat de vraag ingewikkelde zinsconstructies?
- Bevat de vraag een dubbele ontkenning?
- Bevat de vraag onnodige tussenvoegsels?
- Is de vraag onnodig negatief gesteld?
- Kan de formulering van de vraag aanleiding geven tot misverstanden?
- Kan de vraag door een verschuiving van de klemtoon een andere betekenis krijgen?

Informatie

- Bevat de vraag voldoende informatie voor beantwoording?
- Geeft de vraag voldoende informatie voor de gewenste lengte en vorm van het antwoord?
- Is duidelijk dat een antwoord moet worden verklaard/toegelicht?
- Zijn informatie en probleemstelling duidelijk gescheiden?

Relevantie

- Kan de vraag met gebruik van de beoogde kennis worden beantwoord?
- Suggereert de vraag een probleem dat niet aan de orde is?
- Bevat de vraag onbedoelde hints voor de beantwoording?
- Is de moeilijkheidsgraad van de vraag respectievelijk van de gehele toets acceptabel?
- Wordt de moeilijkheidsgraad van de vraag onnodig verhoogd door irrelevante gegevens?

Context

- Is het gebruik van context (tekeningen, grafieken, teksten, afbeeldingen) functioneel?
- Is de context duidelijk en correct weergegeven?
- Bevat de context irrelevante informatie?

Presentatie

- Zijn de vragen en de vraagonderdelen duidelijk van elkaar te onderscheiden?
- Is de nummering van de vragen logisch en overzichtelijk?

- Is de toets gemaakt in Arial 12 of Verdana met regelafstand 1,15? Toetsen van een methode zijn soms anders van opmaak. Waar mogelijk worden deze aangepast in Arial 12 of Verdana.
- Zijn de conventies wat betreft spelling, symboolgebruik, interpunctie, etc.... in acht genomen?
- Zijn de verwijzingen in de vraag naar teksten, tekeningen,....etc. juist?

Checklist gesloten vragen

Bij het samenstellen, beoordelen en redigeren van open vragen dient op de volgende punten gelet te worden:

Specificiteit

Deze eis houdt in dat de vragen alleen maar goed beantwoord zouden moeten kunnen worden door degenen die de leerstof bestudeerd hebben. Voor degenen die de leerstof niet bestudeerd hebben, mag de vraag geen zogeheten 'indicatoren' (d.w.z. onbedoelde aanwijzingen) bevatten, waardoor zij het goede antwoord op de vraag kunnen geven.

Wij onderscheiden de volgende indicatoren:

- Herhaling van een woord uit de stam in het juiste alternatief.
- Een of meer van de (foute) alternatieven sluiten grammaticaal of logisch niet aan op de stam van de vraag.
- Een (of meer) van de alternatieven van de vraag is, logisch gezien, volstrekt niet mogelijk waardoor het zonder meer door de leerling uitgeschakeld kan worden.
- Het goede alternatief is te herkennen doordat het veel langer of korter is dan de andere.
- De onjuiste alternatieven overlappen elkaar of sluiten elkaar in.
- De vraag kan opgelost worden met zeer algemene kennis, terwijl het de bedoeling was om opgelost te worden met zeer specifieke kennis van de geleerde stof.

Relevantie

Met relevantie bedoelen we dat de vragen relevant moeten zijn voor wat de leerling moet weten. Relevante vragen zijn vragen die betrekking hebben op:

- De leerstof die de leerlingen moeten beheersen;
- De vaardigheid (kennis, inzicht, toepassing, etc.) die de leerlingen moeten beheersen;
- De hoofdzaak van de leerstof.

Objectiviteit

Een vraag wordt als objectief gezien als verschillende deskundigen hetzelfde alternatief als het goede antwoord op die vraag aanwijzen. Objectiviteit heeft in deze betekenis niets te maken met de inhoud van de vraag, die kan, en zal soms zeer subjectief zijn. Van problemen met de objectiviteit is onder andere sprake in de volgende gevallen:

- Als deskundigen verschillen over het goede antwoord. Als dat het geval is, is het aan te raden om de vraag maar te laten vervallen omdat uit ervaring blijkt dat herstelwerkzaamheden aan de vraag meestal niet het gewenste effect hebben.
- Als er onbedoeld meer alternatieven juist zijn die ook alle als juist worden aangeduid door deskundigen.
- Als volgens de deskundigen het goede antwoord er niet bij staat.
- Als er gevraagd wordt naar de mening van een leerling. Vragen als 'Wat vind jij van ...?' of 'Wat zou jij doen als ...?' zijn in principe nooit objectief en hierbij is ieder antwoord juist.

Efficiëntie

Een vraag is efficiënt wanneer de vraag relevante informatie over de leerling verschaft en de tijd die de leerling nodig heeft om de vraag te kunnen oplossen kort is. Minder efficiënt zijn de vragen waarbij:

- Er sprake is van nodeloos ingewikkelde zinsconstructies;
- De inleiding van de vraag te lang is;
- Woorden worden gebruikt waarvan niet verwacht mag worden dat leerlingen die kennen;
- Er sprake is van overbodige informatie;
- Een ontkenning voorkomt die niet duidelijk als zodanig aangegeven is;
- Dubbele ontkenningen voorkomen.

Afbeeldingen

Het gebruik van afbeeldingen kan in bepaalde gevallen zinvoller zijn dan alleen omschrijvingen. De functionaliteit van de afbeelding dient voorop te staan, waarbij erop gelet moet worden dat:

- Het gebruik van plaatjes en grafieken zinvol is, dat wil zeggen dat ze noodzakelijk zijn voor een goed begrip van de vraag of voor de beantwoording;
- De plaatjes, grafieken en dergelijke duidelijk zijn;
- De tekeningen correct zijn;
- De toelichting bij de afbeeldingen duidelijk, kort en helder is.

Presentatie

Een goede lay-out van toetsmateriaal is een belangrijke randvoorwaarde voor het maken van een toets. De lay-out is functioneel als:

- De vragen duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn;
- De nummering van de vragen inzichtelijk is;
- De verwijzing in de vraag naar een tekst of afbeelding juist is;
- Het gebruikte lettertype goed leesbaar is. We hanteren daarom in principe Arial 12 of Verdana 12 met regelafstand 1,15.

RTTI

Taxonomie

Een taxonomie is een methode om te classificeren. Het doel van het gebruik van een taxonomie is een beter zicht op de mogelijkheden van leerlingen verkrijgen. De ene zes is namelijk de andere niet. Gebruik maken van een taxonomie maakt dit inzichtelijk en daarmee makkelijker uit te leggen aan derden.

Er zijn verschillende taxonomieën. Voorbeelden zijn RTTI, BLOOM en OBIT. Op De Hartenlust wordt gewerkt met RTTI.

Wat is RTTI?

RTTI is een instrument om op een eenvoudige manier de cognitieve ontwikkeling van de leerling in kaart te brengen. De letters R T T I verwijzen naar de volgende stadia:

R = reproductievragen: vragen die kunnen worden opgelost op basis van herkenning of reproductie. Er hoeft niets wezenlijks te worden toegevoegd aan het geleerde.

T1= toepassingsgerichte vragen die gericht zijn op het toepassen van de leerstof in reeds geleerde situaties. Met toepassingsvragen wordt nagegaan of de leerling in staat is om het geleerde zelfstandig toe te passen in een bekende, geoefende context.

T2= complexere toepassingsgerichte vragen die gericht zijn op het toepassen van de leerstof in nieuwe situaties. Met deze toepassingsvragen wordt nagegaan of de leerling in staat is om het geleerde te koppelen aan andere situaties.

I= inzichtvragen zijn vragen die een actievare inbreng van de leerling verwachten.

Door deze niveaus te beschrijven en te markeren kunnen leerprocessen worden gevolgd, gestuurd en verbeterd door zowel docent als leerling. RTTI maakt het ook mogelijk om in de lessen meer aandacht te besteden aan de (hogere) cognitieve niveaus om zo de ontwikkeling van de hersenen bij jongeren te versnellen en/of te stimuleren.

Taxonomie groeilijn

Een duidelijke groeilijn in de taxonomie zorgt voor een betere doorlopende leerlijn. Per sectie wordt de verdeling R:T1:T2:I vastgesteld voor het eerste leerjaar in het PTD (= Programma van Toetsing en Determinatie). Daarnaast bepaalt de sectie aan de hand van de examens van de afgelopen jaren wat de verdeling R:T1:T2:I is aan het eind van de leerlijn in klas 4. Naar aanleiding van deze gegevens wordt er per vak een groeilijn vastgesteld in het PTD. In deze groeilijn komt vast te liggen wat de

ideale verhouding R:T1:T2:I in een toets is in dat leerjaar. De groeilijn wordt opgenomen in het vakwerkplan en docenten streven ernaar deze verhoudingen zoveel mogelijk vast te houden in hun toetsen.

